

Verslag Hoorzitting VLEVA-Minaraad

“Vlaamse kijk op het Sociaal Klimaatfonds” samen met “Milieu, klimaat & energie: ambities van het Pools voorzitterschap”

Samenvatting

Op 6 februari 2025 vond een hoorzitting plaats georganiseerd door VLEVA en de Minaraad, waarin de ambities van het Pools voorzitterschap op het gebied van milieu, klimaat en energie werden besproken, evenals de Vlaamse kijk op het Sociaal Klimaatfonds. De sessie omvatte presentaties van diverse experts en een paneldiscussie over de implementatie en impact van het Sociaal Klimaatfonds.

Volgnummer	2025 03	Versie:	1.0
Auteur	Ine Baetens, ine.baetens@minaraad.be		
Dit verslag werd niet gereviseerd door de sprekers. Het bindt dan ook niet deze sprekers, noch de Minaraad, VLEVA of de organisaties die lid zijn van deze instellingen. Het document wordt wel aanvaard als informatief achtergronddocument bij verdere werkzaamheden.			

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
Inhoudsopgave	1
Verslag	2
Welkomstwoord – Paula Verschaeve	2
Keynote1 – Het Europese Sociaal Klimaatfonds – Jeroen Jutte en Cinzia Masina	2
Keynote2 – Voorbereiding van implementatie in het Vlaamse Gewest – Roel Vermeiren	3
Prioriteiten van het Poolse EU-voorzitterschap – Michiel Maertens en Marjan Decroos	4
Panelgesprek – Implementatie Sociaal Klimaatfonds – moderator Stefanie Corens	5
Slotwoord – Jan Verheeke	10

Verslag

Welkomstwoord – Paula Verschaeve

13.00 u. Welkomstwoord

Paula Verschaeve, liaisonofficer voor milieu, klimaat en energie bij VLEVA, heette de aanwezigen welkom en gaf een korte introductie van de sessie.

Keynote1 – Het Europese Sociaal Klimaatfonds – Jeroen Jutte en Cinzia Masina

13.05 u. Keynote speech over het Sociaal Klimaatfonds

Jeroen Jutte, hoofd van de Eenheid Coördinatie Europees Sociaal Fonds bij de Europese Commissie, gaf een uitgebreide presentatie over het Sociaal Klimaatfonds. Hij benadrukte dat de daarop betrekking hebbende verordening 2093/955, die sinds 30 juni 2024 definitief in werking is getreden, voornamelijk gericht is op het verwarmen van woningen en mobiliteit voor de periode 2026-2032. Door opname van de sectoren 'gebouwen' en 'mobiliteit' in een ETS ('ETS2'), zal verwarmen zeker duurder worden vanaf 2027, net zoals mobiliteit, met ongeveer 5 euro meer per volle tank benzine.

Voor de concrete implementatie van ETS2 zal veel samenwerking nodig zijn met andere Directoraten Generaals (departementen), gericht op afstemming met andere EU-instrumenten, zoals het financieren van sociale huisvesting en het beleid voor transport.

Vanaf 2026 kan het fonds gebruikt worden om de grootste klap op te vangen. De totale omvang van het fonds zal 65 miljard euro bedragen, waarvan 75% afkomstig is uit opbrengsten van het ETS – de overschot van de opbrengsten gaat direct naar de lidstaten. België zal aanspraak kunnen maken op een relatief groot aandeel in het fonds. Wat gefinancierd kan worden omvat de renovatie van gebouwen, propere verwarming en koeling, nul- en lage emissie openbaar vervoer, en tijdelijk directe inkomststeun aan bepaalde groepen. De eerste twee moeten voldoen aan '*do no significant harm*'-principe (DNSH).

Om gebruik te kunnen maken van de middelen van het fonds, zal elke lidstaat een plan moeten indienen, waarbij de kosten worden geschat en de 'milestones' worden gemeten voor de uitbetaling. De planformule is vergelijkbaar met deze van de Faciliteit voor Herstel en Veerkracht. De doelgroep van de te besteden middelen bestaat uit kwetsbare huishoudens, transportgebruikers en micro-ondernemingen.

Lidstaten moeten een dienst aanduiden voor de uitvoering, consultaties met *stakeholders* houden, de Europese Commissie op de hoogte brengen en een finaal plan indienen tegen 30 juni 2025. Er zijn hiertoe twee '*guidance documents*' beschikbaar: over de toepassing van DNSH en over de structuur en inhoud van *Social Climate Plans*. Er moeten voorzieningen getroffen worden voor audits en financiële tabellen. Als onderdeel van het plan moet een weergave van de publieke consultatie worden opgenomen, inclusief resultaten en werkwijze. Belangrijke *stakeholders* zijn

lokale overheden, economische en sociale partners, NGO's en jongerenorganisaties. Goede voorbeelden zijn te vinden op de website.

Cinzia Masina, DG voor Werkgelegenheid, Sociale zaken en Inclusie, Adjunct-hoofd van de Eenheid België, Nederland, Frankrijk en Luxemburg gaf aan dat er geld mag overgeheveld worden uit en naar Europees Sociaal Fonds (ESF). Er wordt aangeraden om synergie te zoeken tussen armoedebelief en energie-armoede beleid. Systemen voor controle en beheer moeten niet vanaf nul starten, kunnen gebaseerd worden op de bestaande systemen.

Vragen en Antwoorden

- **Vraag van Woningmaatschappij:** Zijn de middelen in lijn met de stijgende kosten en kunnen we rechtstreeks gebruik maken van dit fonds?
 - **Antwoord van Jeroen Jutte:** Dit hangt af van de inkomsten uit ETS en de energiemarktontwikkeling. Het is nog niet duidelijk. Nee, rechtstreeks gebruik is niet mogelijk; projecten moeten als onderdeel van een plan worden ingediend. De middelen zijn bedoeld als aanvulling op de bestaande middelen van de lidstaten.
- **Vraag van Kris Moonen (VVSG):** Wordt er ondersteuning geboden om de effectiviteit constant te verbeteren (TSI)?
 - **Antwoord van Jeroen Jutte:** Dit is niet voorzien, maar kan wel worden aangevraagd onder TSI.
- **Vraag:** Hoe werden de bedragen per lidstaat bepaald?
 - **Antwoord van Cinzia Masina:** Op basis van de bevolking, inschatting van de noden, aantal mensen binnen de doelgroep, gemiddelde kosten en gebruik van koolkachels. De parameters zijn vastgelegd in de verordening.
- **Vraag van Jan Verheeke:** Is er ruimte voor regionale differentiatie binnen Lidstaat België?
 - **Antwoord van Cinzia Masina:** Dit is mogelijk, mits een overkoepelende visie. Er kan een aanpak op basis van de noden worden uitgewerkt.

Keynote2 – Voorbereiding van implementatie in het Vlaamse Gewest – Roel Vermeiren

13.35 u. Doorvertaling van het Sociaal Klimaatfonds op Vlaams niveau

Roel Vermeiren, adviseur Renovatiestrategie bij VEKA, besprak de definitie van kwetsbare huishoudens en de noodzaak van verdere afbakening.

Hij benadrukte dat er een plan moet worden ingediend dat aan een aantal voorwaarden moet voldoen, waarvoor nu diverse studies worden uitgevoerd. Er moet een verdeling van de middelen tussen de Belgische overheden plaatsvinden, gecoördineerd door de Nationale Klimaatcommissie, met ondersteuning van het Europese [Technical Support Instrument](#) (TSI). Er is een rapport voorzien

met inschatting van noden en doelgroepen, en er worden maatregelen geselecteerd op basis van deze inschatting.

Hij kondigde een *stakeholder*-dag aan op 4 november 2024 en een online bevraging van 22 november tot 6 december. Het plan wordt politiek gevalideerd in april-mei 2025. Er moet nog een 'competente autoriteit' worden aangeduid voor België. Er is alleszins ook nood aan meer capaciteit om de maatregelen uit te voeren, op te volgen, te monitoren en rapporteren.

Vragen en Antwoorden:

- **Vraag over DNSH en *gender*:** Moeten alle maatregelen getoetst worden?
 - Antwoord: Enkel maatregelen die niet in een overzicht staan, moeten getoetst worden. Het Instituut voor mannen en vrouwen heeft een aanpak voorgesteld met een cascade aan vragen om voorzieningen te treffen. Dit zal gebeuren voor de 'shortlist' aan maatregelen.
- **Vraag:** Wordt de *stakeholder*-bevraging gepubliceerd en het parlement bevraagd?
 - Antwoord: Het rapport wordt gepubliceerd. De Europese Commissie wil het eerst intern laten valideren. Waarschijnlijk zal dit niet langs het parlement moeten gaan. Het FPB heeft ook al analyses gemaakt met gelijkaardige resultaten.
- **Vraag van Stefanie Corens (Minaraad):** Kunnen *stakeholders* nog geconsulteerd worden over het finale plan?
 - Antwoord: Doorgaans worden de raden geconsulteerd, rond april.

Prioriteiten van het Poolse EU-voorzitterschap – Michiel Maertens en Marjan Decroos

13.55 u. Prioriteiten van het Poolse EU-voorzitterschap rond milieu, klimaat & energie

Michiel Maertens, attaché energie bij VVEU, gaf een overzicht van de nieuwe Europese Commissie onder leiding van Dan Jorgensen, Commissaris voor Energie en Huisvesting.

- Hij besprak de prioriteiten voor von der Leyen II, waaronder het bevorderen van concurrentievermogen, verduurzamen van industrie en administratieve vereenvoudiging, versnellen van de energietransitie, veiligheid en defensie, en uitbreiding (Oekraïne).
- Hij noemde diverse initiatieven: Het Competitiviteitskompas (publicatie 19/01/25); *Clean Industrial Deal* (26/02/25); *Simplificatie* (26/02/25); *Industrial Decarbonisation Accelerator* (Q4 2025); Competitiviteitsfonds (onderdeel onderhandelingen MFK); Staatssteunregels (Q2 2025); *Chemicals Industry Package* (Q4 2025); het Actieplan betaalbare energie (26/02/25); *Affordable Housing Plan* (Q2 2025); Roadmap uitfaseren Russisch gas tegen 2027 (26/03/25); Platform gezamenlijke aankoop energie tegen september 2025; Regulering gasopslag (2025); *European Grids Package* (Q1 2026); CO₂ transportkader; Actieplan elektrificatie en de Geothermie strategie.

- Het Poolse voorzitterschap wil inzetten op veiligheid, waaronder bescherming van infrastructuur, telecom, cyberveiligheid en uitfasen van Russisch gas en wil daarover Raadsconclusies tegen eind juni.

Marjan Decroos, attaché milieu bij VVEU, besprak de prioriteiten van het Poolse voorzitterschap op het gebied van leefmilieu.

- Poolse prioriteiten betreffen de aandacht voor veerkracht van milieu en maatschappij, adaptatie, strijd tegen desinformatie, en het verderzetten van wetgevend werk.
- Ze vernoemde de onderhandelingen met multilaterale vergaderingen zoals Klimaatop COP 16 II, *Convention on Biological Diversity* (CBD), en over chemische stoffen en afvalstoffen.
- Op het gebied van biodiversiteit werd de aanpassing van de BERN-conventie internationaal goedgekeurd, en er wordt bekeken of de annex Habitatrichtlijn wordt herzien voor de wolf. Het Poolse voorzitterschap wil Raadsconclusies over de verordening bosmonitoring.
- Op het gebied van circulaire economie zijn er trilogieën lopende over de richtlijn groene claims, herziening afvalkaderrichtlijn (textiel en voedsel), en verordening circulariteitsvereisten en afvalmanagement van voertuigen.
- Op het gebied van *zero pollution* zijn er trilogieën lopende over de kaderrichtlijn water en aanverwanten, richtlijn bodemonitoring, het pakket '*one substance, one assessment*', en een verordening over de preventie van plastic pellets.
- Voor de klimaatdoelstellingen 2040 wordt een voorstel van de Europese Commissie verwacht in 2025, mogelijk debat op 17 juni 2025.
- Verwachte dossiers omvatten de *Circular Economy Act*, *Chemicals Industry Package* inclusief REACH/PFAS (Q4 2025), '*Nature credits*' over de financiering van het natuurherstel (2025); Europese strategie waterweerbaarheid (Q2 2025); Klimaatadaptatieplan (2026).
- Commissaris Wopke Hoekstra zal instaan voor de implementatie van het 2030 kader; aanpassing 2040-doelstellingen; *Industrial Carbon Management* strategie; herziening verordening CO₂-uitstoot personenwagens, uitfasen subsidies fossiel, klimaatadaptatieplan; klimaatdiplomatie, het *Competitive Compass* inclusief strategie bio-economie, de herziening van *Emissions Trading System* (ETS) en *Carbon Border Adjustment Mechanism* (CBAM).

Panelgesprek – Implementatie Sociaal Klimaatfonds – moderator Stefanie Corens

14.50 u. Panelgesprek

Het panelgesprek werd gemodereerd door Stefanie Corens, raadgever Klimaat- en energiebeleid bij Minaraad.

De panelleden waren

- Roel Vermeiren, adviseur Renovatiestrategie bij VEKA,
- Lisa D'Haens, Vlaams coördinator Sociaal Klimaatplan bij VEKA,

- Anna De Boeck, stafmedewerker Klimaat & Energie bij VVSG,
- Piet Vanden Abeele, adviseur Milieu, Klimaat & Energie Studiedienst bij UNIZO,
- Stefan Goemaere, opbouwwerker Energie & Duurzaamheid bij SAAMO West-Vlaanderen, en
- Els Van den Broeck, algemeen directeur bij Mobiel 21.

Wie hoort de doelgroep te zijn van het Sociaal Klimaatplan?

- **Piet Vanden Abeele** (UNIZO): De doelgroep is Europees bepaald: kwetsbare huishoudens, transportgebruikers en micro-ondernemingen. Ook dit laatste is gedefinieerd: kleine bedrijven die impact ondervinden door ETS2. Deze impact zal groot zijn, afhankelijk van de CO₂-prijs van het moment. Er is sprake van €60/ton, nu €70/ton, met een richtwaarde van €45/ton. Vanaf 2030 valt die richtwaarde weg en kan stijgen tot €100 of €200/ton. De impact valt dan vrij eenvoudig te berekenen. Voor een stookolietank van 3500 liter, wat nodig is om een kantoor en toonzaal te verwarmen, is er, bij €200/ton, een meerprijs van €1200/ton. Bij restaurants kan dit stijgen naar €2000/ton. Bakkers zitten met gasovens en kunnen die niet onmiddellijk afschrijven. Ook bouw-KMO's gebruiken machines die werken op fossiele brandstoffen en zullen impact ondervinden. De doelgroep 'micro-KMO's' is daarom duidelijk een doelgroep.
- **Els Van den Broeck** (Mobiel 21): Vanuit haar oogpunt gaat het om mensen met transportarmoede, die men moet meetellen. Het gaat niet alleen over CO₂, maar ook over mensen. Voor mobiliteitsarmoede gaat het over 16% van de Vlamingen die al eens het risico lopen niet op een essentiële bestemming te geraken. Wat nu te gebeuren staat, zou als hefboom kunnen dienen om dit te verhelpen. Het gaat om mensen met een beperkt budget, ouderen, mensen met beperkingen, zowel op het platteland als in de stad. Het gaat niet alleen over mensen in armoede, dus niet alleen de eerste 2 of 3 decielen.
- **Stefan Goemaere** (SAAMO WVL): Het gaat om mensen die niet op eigen kracht mee zullen kunnen in de energietransitie. Het gaat om de laagste 3 à 4 inkomensdecielen. Zelfs in de nieuwste benadering van de Vlaamse Regering gaat het over 35% van de gezinnen. Deze doelgroepen hebben nu al problemen met het betalen van facturen en zullen nog meer in de problemen komen. SAAMO focust vooral op energie, maar in de nieuwe planning komt vervoersarmoede ook meer in beeld.

Op welke kwetsbare groepen zal BE/VL in eerste instantie inzetten, en waarom deze verdeling?

- **Roel Vermeiren** (VEKA): De basis voor het bepalen van de doelgroepen is gelegd in de Verordening. Nu is er een detailbeschrijving opgemaakt. Er is een schat aan informatie ontstaan, op basis waarvan maatregelen beter kunnen worden gefocust. Parameters zoals stad/platteland, types huishoudens (bijvoorbeeld alleenstaanden), en combinaties van parameters worden meegenomen. Het is vervolgens zaak hoe we daarop dan de maatregelen zouden focussen. Heel gefocuste maatregelen zijn vaak moeilijker aan de man te brengen. Ook onduidelijk is welke invalshoek de politiek zal nemen; zij verkiezen eerder brede maatregelen. Een andere vraag is of we moeten ontrafelen en heel veel verschillende maatregelen nemen, met de nood aan specifieke mijlpalen en opvolging, of minder maatregelen.

- **Els Van den Broeck** (Mobiel 21): Rond '*gender*': vrouwen zijn doorgaans veel kwetsbaarder voor vervoersarmoede dan mannen. De collega's van MORA hebben hierover een goed rapport aangeleverd.

In hoeverre is er voor energiearmoede, enerzijds en anderzijds mobiliteitsarmoede, een gelijke en/of verschillende aanpak vereist?

- **Stefan Goemaere** (SAAMO WVL): Het zijn niet altijd dezelfde doelgroepen die het slachtoffer zijn van de ene vorm van armoede dan wel van de andere. Er is dus een andere aanpak nodig: voor een deel hetzelfde proces, maar de resultaten zullen verschillend zijn. Wat wel nodig is voor beide doelgroepen, is dat de inkomens omhoog moeten. De steun moet leiden tot een inkomen richting de Europese armoedegrens. Wat *gender* betreft: alleenstaande vrouwen hebben meer risico op energiearmoede.
- **Anna De Boeck** (VVSG): Een realistische kijk houdt in dat we in de onderscheiden steden en gemeenten kijken wat er echt nodig is. Maatwerk is nodig, bijvoorbeeld in steden zal het openbaar vervoer al beter uitgebouwd zijn. Daarbij moeten we niet te veel in silo's denken wat betreft het verdelen van middelen; diverse kanalen moeten kunnen ingezet worden om de doelgroepen te bereiken.
- **Els Van den Broeck** (Mobiel 21): We moeten kijken waarom mensen arm zijn: '*affordability*' (kunnen de mensen betalen), '*availability*' (is de dienst überhaupt beschikbaar) en '*accessibility*' (toegang: heeft men de competenties en faciliteiten om het aanbod te benutten). Vanuit die oogpunten is het wel mogelijk om een gezamenlijke benadering vorm te geven. Hierin zit er wel een rol voor het lokaal bestuur, omdat zij dicht bij de doelgroepen staan.

In hoeverre zou Mobiel 21 kunnen bijdragen tot de opmaak van een Sociaal Klimaatplan?

- **Els Van den Broeck** (Mobiel 21): Mobiel 21 kan vooral bijdragen door te sensibiliseren en een steentje bij te dragen. Andere organisaties kunnen gerichter interveniëren.

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat de behoeften voldoende kunnen worden meegenomen in het Sociaal Klimaatplan (SKP)? Waar moeten de prioriteiten liggen?

- **Piet Vanden Abeele** (UNIZO): Micro-ondernemingen kunnen zelf ondervraagd worden, maar het is relatief duidelijk dat de behoeften liggen bij het versterken van begeleiding – hoe kan men de omslag maken naar fossielvrije energievoorziening? Dit kan eventueel met energieconsulenten. Daarnaast is financiële steun denkbaar, bijvoorbeeld lage-interest-leningen voor micro-ondernemingen die eigenaar zijn van hun bedrijfspand. Dit betreft niet alleen isolatie maar ook koeling. Eventueel kan er uitbreiding komen van bestaande instrumenten, zoals renovatiepremies; misschien kan er bekeken worden of er gemoduleerd kan worden op dergelijke ondernemingen.
- **Els Van den Broeck** (Mobiel 21): In dit kader valt het concept '*low-emission*' heel erg op. Het prachtigste model is het verder verbreiden van fietsen. Veel gezinnen beschikken nu niet over fietsen. Deelfietsen? Fietsen leasen? Opleiding tot fietsen? Veel van die mensen beschikken

niet over een rijbewijs. Dit sluit aan bij wat zo-even gezegd is: energieconsulenten. Verder dromend: het openbaar vervoer is de ruggengraat van een sociaal mobiliteitssysteem. Uitbreiding naar kwetsbare groepen is noodzakelijk.

- **Stefan Goemaere (SAAMO):** Wat in eerste instantie nodig is, is in dialoog te gaan met de doelgroep. Het Interfederaal Steunpunt heeft twee jaar geleden een hele consultatie doorgevoerd. Ook de Koning Boudewijnstichting heeft een onderzoek doorgevoerd in België. Het eerste wat de mensen vragen betreft betaalbaarheid. Er staat in de verordening dat slechts 37,5% naar inkomenssteun mag gaan: dit is eigenlijk te weinig. Als men echt wil inzetten op preventie, dan moet er veel meer dan die 2,2 miljard naar die doelgroepen gaan, en op veel kortere tijd. Dat geld is er evenwel niet.

Maar wat met de stelling van de Europese Commissie dat die steun slechts tijdelijk mag zijn?

- **Stefan Goemaere (SAAMO):** 16% van de Vlaamse bevolking leeft in energiearmoede; maar een beduidend lager percentage van de woningen zijn sociale woningen. De kloof is zeer groot. Als die niet gedicht wordt, zullen deze mensen in de komende jaren heel wat moeten bijbetalen voor bijvoorbeeld hun verwarming.
- **Piet Vanden Abeele (UNIZO):** Als micro-ondernemingen meerkosten zouden doorrekenen in de prijzen, dan jaagt dat de inflatie aan, wat vervolgens de kosten nog verder zou doen toenemen. Maar veel ondernemingen zitten in een markt met lage prijselasticiteit en kunnen de prijs niet zomaar doorrekenen. Dus ook voor micro-ondernemingen kan de concurrentiepositie in het gedrang komen. Het gaat dus om een essentiële impact voor de hele economie. Er kunnen serieuze prijsstijgingen plaatsvinden tegen 2030.

In hoeverre worden behoeften en prioriteiten omgezet in doelen, indicatoren en maatregelen?

- **Roel Vermeiren (VEKA):** Men al lang bezig met de behoeften in beeld te brengen. Selectiviteit betreft de selectie van maatregelen. De omvang van het budget zal nooit voldoende zijn om de impact volledig weg te werken. Bij VEKA is men nu bezig met een *shortlist* te maken van de maatregelen, op basis van een reeks criteria. Een en ander zal in de komende dagen gefinaliseerd worden, om voor te leggen aan de politiek. Volgende week wordt alles samengelegd in de werkgroep op het Belgische niveau, om te zien wat de status en coherentie is. Het budget zelf moet ook nog worden bepaald. Doorslaggevend zal echter de politieke selectie zijn: dit zal veel impactrijker zijn dan elke *stakeholder*-consultatie. Wat VEKA wel al kan, is keuzes verdedigen op basis van cijfers en argumenten.

Zal de afstemming met de andere gefedereerde entiteiten gericht zijn op het van elkaar leren?

- **Roel Vermeiren (VEKA):** In theorie kan dit, maar het kan gemakkelijk terugleiden tot een '*long list*'. Maar de eigenheid van de entiteiten moet ook gerespecteerd worden: bijvoorbeeld in Brussel is de armoedegrade beduidend hoger.

Zijn er nog data-hiaten inzake energiearmoede of mobiliteitsarmoede, die in dit of een update van het Vlaamse SKP moeten worden opgelost?

- **Piet Vanden Abeele** (UNIZO): Er zijn op vandaag inderdaad heel wat . Voor diverse sectoren is het duidelijk dat zij impact zullen ondervinden, maar daarmee is nog niet duidelijk of er hierover data te vinden zijn. Waar zitten degenen die het moeilijk zullen krijgen? Die cijfers zitten in principe bij de overheden: als zij data hebben om die micro-ondernemingen te belasten, dan kunnen zij die ook gebruiken om ondernemingen te steunen.
- **Stefan Goemaere** (SAAMO): Rond energiearmoede bestaat er heel veel data: de Koning Boudewijnstichting, de VREG en FLUVIUS. Het grote hiaat bestaat in de koppeling aan de inkomens van die personen of gezinnen. Dit heeft te maken met de *privacy*. Dit kan opgelost worden via inzet van het rijksregisternummer.
- **Els Van den Broeck** (Mobiel 21): Er zijn heel wat cijfers over vervoersarmoede, maar bij zeer diverse gegevensbronnen en instellingen. Daarom heeft de MORA gevraagd om hier meer lijn en consistentie in te brengen.

Hoe kunnen de opgenomen maatregelen in het Sociaal Klimaatplan (SKP) effectief worden geïmplementeerd en hun effect worden gemonitord?

- **Roel Vermeiren** (VEKA): In het SKP kunnen uitbreidingen van bestaande maatregelen worden opgenomen. Deze zijn vrij gemakkelijk implementeerbaar. Voor nieuwe maatregelen is er vaak een regelgevend proces nodig, wat de *core-business* is van overheden: dit kan vertragend werken. Monitoring zou geen problemen mogen opleveren en kan dikwijls geautomatiseerd worden, wat zaken veel efficiënter kan maken. Voor *privacy-issues* moeten strikte trajecten worden opgemaakt, inclusief protocollen met eigenaars van gegevensbronnen.
- **Anna De Boeck** (VVSG): Bij het implementeren en evalueren moeten de betrokkenen mee aan tafel zitten. Als we premies voorzien, moeten die premies de mensen wel bereiken. 'Energiehuizen' op lokaal niveau zijn belangrijk. Algemeen moeten maatregelen vlot toegankelijk zijn, eenvoudig en met wegneming van diverse drempels (bijvoorbeeld noodkoopwoning). Wat monitoring betreft is het belangrijk dat degenen die de maatregel doorvoeren, niet onnodig veel tijd hoeven te steken in rapportageprocessen.

Hoe wordt ervoor gezorgd dat het SKP en het daarmee verbonden Sociaal Klimaatfonds (SKF) een iteratief verbeterproces met periodieke evaluaties en bijstellingen wordt?

- **Roel Vermeiren** (VEKA): We gaan er niet van uit dat het nieuwe plan sowieso mislukt. Per maatregel worden mijlpalen afgesproken. Als die niet worden gehaald, moet bijsturing mogelijk zijn. Hiertoe is in de Verordening een proces beschreven in samenspraak met de Commissie.

In hoeverre zal het verplichte minimum van 25% cofinanciering volstaan om de impact van ETS2 te neutraliseren voor de kleinste inkomens en ondernemingen?

- **Stefan Goemaere** (SAAMO): Duidelijk niet. De belangrijkste zaak zal verwarming zijn. Hopelijk moeten we niet allemaal individueel op warmtepompen overschakelen; beter zal het zijn om naar collectieve systemen te gaan.

- **Piet Vanden Abeele** (UNIZO): Als je wil dat de hele groep van micro-ondernemingen de omschakeling maakt naar energiezuinige technieken, moet je op maat werken. Bij een gezin gaat het om een omschakeling naar een gewone warmtepomp; bij een bedrijf gaat het om een industriële warmtepomp. Dus moduleren per geïmpacteerde doelgroep. Goed dat men vertrekt bij mechanismen die al bestaan, maar het zal meer moeten zijn dan dat. Soms werkt men met gesloten enveloppes, en als men dat niet doet, doet men bijsturingen.

Moeten we aanvullende fondsen mobiliseren bovenop de 25% cofinanciering?

- **Roel Vermeiren** (VEKA): Het budget van ETS2 is inzetbaar, met een budget van factor 4 groter: dit is nog lang niet genoeg. Europa vraagt wel om dit in te zetten voor sociale inclusie. Daar kan ook deels cofinanciering uit worden gehaald en dan ontstaat er een moduleerbaar systeem.
- **Els Van den Broeck** (Mobiël 21): In mobiliteit gaan de emissies nog omhoog. Voor de steun aan één elektrische auto, verkrijgt men heel wat fietsen. Het wordt dus kiezen tussen maatregelen.
- **Stefan Goemaere** (SAAMO): De nieuwe windmolenparken op zee: de winsten hiervan zouden ook naar sociale doelen moeten gaan. De Vlaamse Overheid zou zelf alle daken van eigen gebouwen kunnen inzetten voor PV, met opbrengst te richten op sociale maatregelen.

Wat is de rol van de lokale besturen in het Vlaamse Sociaal Klimaatplan (VSK)?

- **Anna De Boeck** (VVSG): De rol van de steden en gemeenten is doorslaggevend. Ze moeten betrokken worden. De Vlaamse overheid moet komen met een kader en doelstellingen, en vervolgens beleidsvrijheid geven aan de lokale besturen.

Zijn lokale besturen nu al bezig met preventieve maatregelen?

- **Anna De Boeck** (VVSG): Ja, er is een praktijkendatabank met voorbeelden. Veel lokale besturen hebben zich geschaard achter een versie van het Burgemeestersconvenant. Het probleem ligt bij de capaciteit om de transitie effectief sociaal te maken. Het SKF is slechts één puzzelstukje.

Vragen uit de zaal

- **Vraag:** gaan we enkel kijken naar inkomen, via de energiemaatschappijen nagaan wie al energieschulden heeft gehad, of nagaan of iemand kapitaal of spaargelden heeft?
 - **Antwoord van Roel Vermeiren (VEKA):** Dit loopt vooruit op de aard van de maatregelen. Er valt niet vooruit te lopen, maar er is wel een trend te kijken naar een verruimd inkomensbegrip.

Slotwoord – Jan Verheeke

16.00 u. Slotwoord

Jan Verheeke, secretaris van Minaraad, sloot de sessie af met een dankwoord aan alle sprekers en deelnemers.